

Tiekuntatietoutta yksityisteille

Yksityistiehanke Ylivieskassa huhti-
elokuussa 2022

Loppuraportti 8/2022

Johdanto: hankkeen tavoitteet

Ylivieskassa toteutettiin vuoden 2022 huhtikuun ja elokuun välisenä aikana hanke, jonka tarkoituksena oli parantaa yksityisteihin liittyvää neuvontaa ja opastusta. Hankkeeseen työllistetyin hanketyöntekijän pääasiallisiksi tehtäviksi määriteltiin työsuhteen alussa kaupungin yksityistieasioihin liittyvä asiakaspalvelu ja tiedottaminen sekä yksityistieverkon kartoitus. Kaupungissa on suunnitteilla yksityistieavustusten uudelleenjärjestely, jonka vuoksi mahdollisimman monen tiekunnattoman yksityistien osakkaiden toivotaan järjestäytyvän tiekunnaksi. Tie kunta voi kuitenkin monessa tapauksessa jo olla perustettu, mutta sen tietoja ei ole päivitetty Maanmittauslaitoksen rekistereihin ja/tai Väyläviraston Digiroad-tietojärjestelmään. Rekisteröimättömällä eli niin sanotulla nukkuvalla tiekunnalla ei ole mahdollista hakea esimerkiksi Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) myöntämää valtionavustusta.

Hankkeen keskeinen tavoite olikin saada neuvonnan ja opastuksen kautta mahdollisimmat monet yksityistieosakkaat kiinnostumaan tiekuntien toiminnasta tiedottamalla heille tiekuntien perustamisen/rekisteröimisen eduista ja hyödyistä sekä tarjoamalla selkeämpää ohjeistusta tiekuntien perustamiseen ja hallintoon. Toisaalta hanketiedotuksella haluttiin välittää ajankohtaista tietoa muun muassa ELY:n avustuksista jo rekisteröidyille tiekunnille. Hankkeen taustalla on osaltaan vuonna 2019 voimaan tullut uusi yksityistielaki, jonka myötä tiekuntien merkitys avustussasioissa on korostunut entisestään.

Hankkeen kulku toimenpiteineen

Hanke käynnistyi hanketyöntekijän aloittaessa työnsä huhtikuun viimeisellä viikolla. Toukokuun alkupuoli sujui kaupungin yksityistieverkkoa ja tiekuntatilannetta kartoittaessa. Kartoituksesta muodostettiin Excel-tietokanta, johon kerättiin tiedot kaikista tiekunnattomista ja tiekunnallisista yksityisteistä kaupungin alueella, joissa on lisäksi pysyvä asutus. Tarkasteluun otettiin mukaan myös kaupungin kaikki jo rahalla avustamat tiet sekä hoitosopimustiet. Apuna kartoituksessa käytettiin selainpohjaisten karttasovellusten ja tietokantojen lisäksi kaupungin auras karttoja.

Kuun jälkimmäisellä puoliskolla alettiin suunnitella hanketiedotusta, jossa päädyttiin opasmalliseen ratkaisuun. Muutaman sivun mittaiseen oppaaseen (kts. liite 1) koostettiin

mahdollisimman yksinkertaisesti tiekunnan perustamisen ensiaskeleet sekä perusasiat tiekuntien tehtävistä, hallinnosta ja tiekunnille myönnettävistä avustuksista. Oppaalle annettu nimi: ”Tiekuntatietoutta yksityisteille” toimi tästä lähtien myös hankkeen epävirallisena iskulauseena tai nimenä.

Kesäkuun puolella hankkeesta tiedotettiin myös sosiaalisessa mediassa (Facebook ja Instagram) sekä kaupungin internetsivuilla, jonne valmis opaslehtinen ladattiin vapaasti luettavaksi. Varsinaisen jakelun ensimmäisellä kierroksella opas postitettiin saatekirjeen (kts. liite 2) kera kaupungin jo rahalla avustamien, mutta tiekunnattomien teiden tieisännille ja yhteyshenkilöille. Seuraavalla kierroksella opasjakelun kohderyhmäksi otettiin tiekunnattomat, vähintään 2–3 asukkaan tiet (eli ns. potentiaaliset tiekuntatiet), joiden asukkaille opasvihkoset käytiin itse toimittamassa postilaatikkopakettina. Jakelun yhteydessä teistä otettiin myös kuvat, mikäli tien kunto oli heikko. Kaiken kaikkiaan oppaita jaettiin lähes kuudellekymmenelle yksityistielle (noin 1–3 kappaletta/tie). Opasjakelun myötä myös asiakaspalvelutehtävät puhelimitse lisääntyivät.

Heinäkuussa neuvonta- ja opastustehtävät jatkuivat, mutta muuten kuukausi oli hankeajan rauhallisin. Tällöin oli aikaa tutustua myös muiden Ylivieskan kaltaisten kaupunkien/kuntien yksityisteiden avustusjärjestelmiin ja tehdä hahmotelmia nykyisen järjestelmän mahdollisista muutoksista. Elokuun alussa jaettiin vielä viimeiset oppaat kaupungin jo rahalla avustamille teille, mutta tällä kertaa yhteyshenkilöiden sijasta teiden asukkaille.

Hankkeen loppupuolella järjestettiin Microsoft Teams -pohjainen yleisötilaisuus. Täysin etänä pidetystä tilaisuudesta ilmoitettiin kaupungin internetsivujen ja sosiaalisen median ohella myös paikallislehti Kalajokilaaksossa. Asiantuntijapuhujia tilaisuuteen saatiin kaksi: Essi Laaksonen METSÄn tähden Tiimi Oy:stä ja Risto Herrala Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta. Laaksonen puhui yleisesti tiekuntien perustamisesta, keskeisistä tehtävistä (ml. tieyksiköinti) sekä vuosikellon hyödyntämisestä tienhoidossa. Herrala taas kertoi ELY:n tiekunnille myönnettävistä valtionavustuksista. Tämän jälkeen aikaa varattiin kysymyksille ja keskustelulle. Tilaisuuden esitysmateriaali (kts. erillinen esitystiedosto) ladattiin myöhemmin kaupungin yksityistiesivustolle julkisesti nähtäville.

Lopuksi: tavoitteiden toteutuminen

Hanke eteni tavoitteiden mukaisesti. Laaja-alaisen opasjakelun ansiosta tiekuntatietoutta saatiin levitettyä erityisesti edellä mainituille potentiaalisille tiekuntateille, joihin tiekuntaa ei hankeaikana vielä ollut perustettu, mutta joissa voisi osakasmäärien puolesta olla tähän mahdollisuuksia. Jakeluun pystyttiin kätevästi yhdistämään myös yksityistieverkon pienimuotoinen kuntokartoitus tulevia avustuksia silmällä pitäen.

Johdantoon viitaten hankeasiakaspalvelussa tuli vastaan tilanteita, joissa heräteltiin niin sanottuja nukkuvia tiekuntia päivittämään tietonsa Maanmittauslaitoksen rekistereihin sekä Digiroadiin. Joissain tapauksissa tieosakkaat eivät myöskään tienneet yksityistiensä kuulumisesta tiekuntaan, jolloin osakkaille välitettiin tiekunnan yhteyshenkilön yhteystiedot (esim. kaupungin entiset hoitosopimustiet). Tiekuunnille myönnettävistä avustuksista tuli niin ikään yhteydenottoja ja erityisesti ELY:n myöntämät valtionavustukset kiinnostivat tiekuntien yhteyshenkilöitä.

Kaiken kaikkiaan voidaan todeta, että tilanne perustettujen ja rekisteröityjen tiekuntien suhteen on Ylivieskassa ennakoitua parempi, ellei verrattain hyvä. Tämä muodostaa hyvät lähtökohdat myös kaupungin uuden yksityistieavustusjärjestelmän suunnittelulle. Tiedotuksen laajuuteen suhteutettuna yhteydenottoja tieosakkailta olisi voinut tulla enemmänkin, mutta hankeajalle ajoittuneen kesälomakauden vaikutus lienee tässä nähtävissä. Opasjakelun ja muun tiedottamisen toivotaan kuitenkin lisäävän kiinnostusta tiekuntatoimintaa kohtaan, mutta hankkeen konkreettisemmat tulokset alkanevat näkymään vasta syksyn ja talven 2022–2023 aikana. Hankkeessa tuotettu materiaali (tiekuntaopas ja yleisötilaisuuden esitykset) jää kaupungin yksityistiesivustolle vapaasti tarkasteltavaksi vielä hankeajan päätyttyä.

<https://www.ylivieska.fi/asuminen-ja-ymparisto/kadut-ja-liikenne/yksitystiet/>

Kansikuvat Ylivieskan Vähäkankaalta, kuvat: Antto Lehto

Tiekuntatietoutta yksityisteille

Yksityisteiden neuvonta- ja opastushanke
huhti-elokuu 2022

1. Mikä on tiekunta?

Tiekunta on yksityistien osakkaiden yhteenliittymä, joka hoitaa tiensä asioita. Osakkaita ovat esimerkiksi tienvarren vakituiset asukkaat, vapaa-ajan asukkaat, maanomistajat ja elinkeinonharjoittajat. Osakkailla on omistamansa kiinteistön kautta tieoikeus yksityistiehensä.

Ylivieskan kaupungin alueella tiekunnallisia yksityisteitä on yli sata. Yhdellä tiekunnalla voi olla vastuullaan useita eri teitä ja tienosia.

2. Miten tiekunta perustetaan?

Tiekunta perustetaan yksityistietoimituksessa tai tieosakkaiden pitämässä perustamiskokouksessa. Perustamiskokouksessa tieosakkaat tekevät päätöksen tiekunnan perustamisesta.

Päätöksestä ilmoitetaan **Maanmittauslaitoksen** kiinteistötietojärjestelmään ja liitteeksi laitetaan muun muassa perustamiskokouksen pöytäkirja. Internetosoite ilmoituksen tekemiseen ja valmiiseen pöytäkirjamalliin löytyvät tämän opasvihkosen luvusta 5. (kohta 1, s. 5).

Myös yksityistietoimitusta haetaan Maanmittauslaitokselta. Ennen toimituksen hakemista osakkaiden on kuitenkin hyvä kokoontua ja valmistella keskinäinen tiesopimus.

Sopimus pohja löytyy suomi.fi -palvelusta, jonne pääsee Maanmittauslaitoksen yksityistietoimitusta käsittelevän internetsivun kautta

(kts. opasvihkosen luku 5, kohta 2, s. 5). Perustettava tiekunta valitsee keskuudestaan toimitusprosessiin myös yhteyshenkilön.

Sopimus liitetään muiden tarvittavien liitteiden, kuten tien tilannetta havainnollistavan kartan mukana yksityistietoimitushakemukseen. Hakemuksen voi tehdä sähköisesti suomi.fi -asiointipalvelussa tai sen voi tulostaa edellä mainitulta Maanmittauslaitoksen internetsivulta. Maanmittauslaitokselta saa myös tarkempaa opastusta ja neuvontaa hakemuksen tekoon.

Hyväksytyn toimituksen jälkeen uusi tiekunta rekisteröityy yhteys- ja tiekohtaisine tietoineen Maanmittauslaitoksen ylläpitämään yksityistierekisteriin sekä ilmoittaa tietonsa **Väyläviraston** Digiroad -palveluun (tie- ja katuverkon tietojärjestelmä). Myös näihin löytyvät osoitteet tämän oppaan luvusta 5 (kohdat 3 ja 4, s. 5).

3. Tie kuntien hallinto

Tiekunta valitsee ja nimittää aloituskokouksessaan toimielimen, joka voi olla toimitsijamies tai hoitokunta. Samalla päätetään tiekunnan nimestä ja yhteisistä säännöistä.

Perustamisen yhteydessä tiekunta perustaa myös pankkitilin ja päättää tilinkäyttöoikeuksista. Tieyksiköinti eli tienpitovelvollisuuden jakaminen tehdään sekin varhaisessa vaiheessa. Jokainen tieosakas on velvollinen osallistumaan tien kunnossapitoon sen hyödyn mukaan, minkä tiestä saa. Tätä arvioitaessa otetaan huomioon osakkaan tien käytön

määrä ja laatu. Tieyksiköintiin Maanmittauslaitos on laatinut oppaan lomakkeineen, jonka internetversion osoite on tämän opasvihkosen luvussa 5 (kohta 5, s. 6).

Tiekunta kokoontuu vuosittain tai vähintään joka neljäs vuosi. Ylimääräisiä kokouksia järjestetään tarpeen mukaan tai jos neljäsosa osakkaista sitä vaatii. Kokouksissa käsitellään talousasioita (mm. talousarvio ja tilityksen tarkistus), päätetään lainan/vakuutuksen ottamisesta, valitaan toimitsijamies varamiehineen tai hoitokunta varajäsenineen, määrätään/muutetaan tieyksiköitä ja käyttömaksuja, sallitaan/kielletään/rajoitetaan tienkäyttöä, haetaan yksityistietoimitusta, myönnetään tieoikeuksia, valtuutetaan ulkopuolisia toimijoita esimerkiksi tienpitoon tai sovitaan tiekuntien yhdistämisestä/jakamisesta (Hämäläinen 2019).

Apua tiekuntien hallintoon saa esimerkiksi **Suomen tieyhdistys ry:ltä**. Yhdistyksen internetsivustolta (kts. luku 6, s. 6) löytyy muun muassa lomakepohjia tiekuntien kokouksiin ja paljon muuta. Tieyhdistyksen kautta tiekunta voi hankkia myös tieisännöitsijän huolehtimaan tienpito- ja hallintotehtävistä (ml. tieyksiköinti).

4. Miksi tiekunta?

Tiekunnan perustamista kannattaa harkita, jos tieosakkaita on kaksi tai enemmän. Perustamalla tiekunta (Hämäläinen 2019: 58):

*...yhteisistä asioista voidaan päättää helpommin enemmistö päätösten ja määrämuotoisuuden myötä.

- *...yksittäisen osakkaan vaikutusmahdollisuudet paranevat säännöllisten kokoontumisten myötä.
- *...osakkaiden välisiä erimielisyyksiä voidaan hallita helpommin.
- *...uusien tieoikeuksien myöntäminen helpottuu.
- *...tiemaksujen sekä ulkopuolisten tienkäyttäjien käyttömaksujen määrääminen ja periminen on helpompaa.
- *...tiekunnan toimielin hoitaa käytännön asiat osakkaiden päätösten mukaisesti.
- *...erilaisten sopimusten tekeminen on helpompaa.
- *...avustusten saaminen helpottuu ja mahdollistuu!

Ylivieskan kaupungin myöntämän rahallisen avustuksen lisäksi tiekunnat voivat hakea **Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY)** myöntämää valtionavustusta, (kts. luku 7, s. 6). Avustusta myönnetään ensisijaisesti siltojen korjauksiin, liikenneturvallisuutta parantaviin toimenpiteisiin, luonnonolosuhteiden äkillisten muutosten aiheuttamiin korjaustarpeisiin sekä tien kantavuuden ja kuivatuksen parantamiseen. Lisäksi voidaan avustaa tielinjan siirtämisessä, kaarteiden oikaisussa sekä tulva- ja routavaurioiden korjaamisessa (Herrala 2022). On huomattava, että valtion tai kunnan avustaman tien käyttöä ei saa kieltää muulta kuin tieosakkaita hyödyttävältä liikenteeltä kymmeneen vuoteen viimeisen avustuserän nostamisesta.

5. Ohjeita tiekunnan perustamiseen

1) **Maanmittauslaitos**; ilmoita päätös tiekunnan perustamisesta kiinteistötietorekisteriin:

<<https://www.maanmittauslaitos.fi/huoneistot-ja-kiinteistot/huoneistojen-ja-kiinteistojen-palvelut/ilmoita-paatokset-ja-yhteystiedot>>

2) **Maanmittauslaitos**; linkki suomi.fi -sopimusmalliin ja opastusta yksityistietoimituksen hakemiseen:

<<https://www.maanmittauslaitos.fi/huoneistot-ja-kiinteistot/maanmittauspalvelut/yksityistietoimitus>>

3) **Maanmittauslaitos**; ilmoita tiekunnan tiedot yksityistierekisteriin:

<<https://www.maanmittauslaitos.fi/huoneistot-ja-kiinteistot/asiantuntevalle-kayttajalle/yksityistierekisteri>>

4) **Väylävirasto**; yksityistien tietojen ilmoittaminen Digiroadiin (VYYTI-lomake):

<<https://yksityistie.vaylapilvi.fi/>>

5) **Maanmittauslaitos**; opas tieyksiköintiin ("Julkaisusarja" → "Yksityistien tieyksiköinti -pdf"):

<<https://www.maanmittauslaitos.fi/tietoa-maanmittauslaitoksesta/organisaatio/lehdet-ja-julkaisut/julkaisut>>

6. Yksityisteistä ja tiekunnista lisää

1) **Suomen tieyhdistys ry.**; yksityisteiden ja tiekuntien valtakunnallinen edunvalvoja ja opastaja (mm. puhelinneuvontaa):

<<https://www.tieyhdistys.fi/yksityistiet/>>

7. Avustusta tiekunnille

1) **ELY-keskuksen** valtionavustuksen hakeminen ("Liikenteen palvelut" -välilehti):

<<https://sahkoinenasiointi.ahtp.fi/fi/palvelut>>

Lähteet

Herrala, R. (2022). Tietoisku kunnille yksityistieasioista. ELY-keskus. 18.2.2022.

Hämäläinen, E. (2019). *Yksityisteiden hallinto. Tiekunta ja tieosakas 2019*. 202 s. Suomen tieyhdistys, Helsinki.

Ylivieskan kaupungissa on huhti-elokuussa 2022 käynnissä hanke, jonka tarkoituksena on parantaa yksityisteihin liittyvää neuvontaa ja opastusta. Erityisesti halutaan lisätä kiinnostusta tiekuntien perustamiseen vuoden 2019 yksityistielain mukaisesti.

Tämä opas pyrkii tarjoamaan selkeämpää tietoutta tiekunnista, niiden perustamisesta, hallinnosta sekä tiekunnille myönnettävistä avustuksista.

Lisätietoa & oppaan internetversio:

<https://www.ylivieska.fi/asuminen-ja-ymparisto/kadut-ja-liikenne/yksityistiet/>

TIEDOTE
2.6.2022

Yksityisteiden neuvonta- ja opastushanke 2022

Tiekuntatietoutta yksityisteille

Ylivieskan kaupungissa on käynnistetty kuluvana vuonna 2022 hanke, jonka tarkoituksena on parantaa yksityisteihin liittyvää neuvontaa ja opastusta. Erityisesti halutaan lisätä kiinnostusta tiekuntien perustamiseen. Vuonna 2019 voimaan tulleen uuden yksityistielain myötä tiekuntien merkitys yksityistieasioissa on korostunut.

Tämä tiedote pyritään välittämään tieisäntien ja muiden yhteyshenkilöiden ohella mahdollisimman monelle yksityistieosakkaalle. Mukana tuleva opaslehtinen pyrkii tarjoamaan selkeämpää tietoutta tiekunnista, niiden perustamisesta, hallinnosta sekä tiekunnille myönnettävistä avustuksista. Opas tulee myös sähköiseen muotoon kaupungin internetsivuille, minkä johdosta oppaan sisältämiä internetosoitteita pääsee tarkastelemaan helpommin.

Pyydämme tiedotteen vastaanottaneita henkilöitä välittämään mahdollisuuksiensa mukaan tietoa eteenpäin myös niille tieosakkaalle, joita tämä tiedote ei suoraan tavoita.

Lisätietoja hankkeesta antaa:

Nimi
Nimike
Puhelinnumero ja sähköpostiosoite